

Artikel

Voetbal en doping

Herman Ram*

1. Een persoonlijk vooraf

Sinds ik – inmiddels meer dan vijftien jaar geleden – bij de Dopingautoriteit kwam werken, ben ik met grote regelmaat geconfronteerd met zeer stellige beweringen dat er in het voetbal ‘volop’ doping wordt gebruikt, meestal in combinatie met de stelling dat wij daar ook wel achter zouden komen als we wat beter ons best zouden doen. Bewijs voor dat massale dopinggebruik wordt nooit geleverd, maar er zijn allerlei ‘voetbal-dopinggevallen’ die moeten illustreren dat er wel degelijk van alles aan de hand is. Vaste voorbeelden komen uit de geschiedenis van het WK voetbal, met hoofdrollen voor de elftallen van Duitsland (1954),¹ Algerije (1982), Argentinië (1994) en Frankrijk (1998), die allemaal hun prestaties in die toernooien aan dopinggebruik te danken zouden hebben. Een Nederlandse voetbalfan zal hier al snel het voorbeeld van de wedstrijd Juventus-Ajax (1996) aan toevoegen. Over al deze en andere gevallen valt veel te zeggen en te schrijven. Maar een rode draad is wel dat er hoogstens sprake is van indirect bewijs. En alle voorbeelden komen uit de vorige eeuw, al hield de verhalenstroom niet op bij de millenniumwisseling. Bij de beruchte *Operación Puerta* waren immers niet alleen wielrenners en andere duursporters betrokken, maar ook voetballers.² De Oostenrijkse dopinghandelaar Stefan Matschiner had niet alleen wielrenners en langlaufers, maar ook voetballers als klant.³ En het Russische

dopingschandaal had betrekking op een groot aantal sporten, waaronder ook het voetbal.

Verhalen genoeg dus, en ik ga er geen nieuwe aan toevoegen. Wat ik in dit artikel wél ga proberen is om *op basis van de feiten* iets te zeggen over de actuele stand van zaken van de dopingproblematiek in het voetbal *in vergelijking met de problematiek in andere sporten*. Waarbij ik ook enkele andere hardnekkig gebrachte stellingen hoop aan te stippen, zoals de stelling dat vooral het Zuid-Amerikaanse voetbal bol staat van doping, en de stelling dat spelers die betrapt worden er over het algemeen met een lichte straf vanaf komen.

2. Dopingincidentie in de (voetbal)sport

Om allerlei redenen kan op basis van de beschikbare dopingcontrolegegevens en andere data *geen* uitspraak gedaan worden over de *absolute* omvang van het dopinggebruik in het voetbal. Geen enkele sport kan met recht en reden beweren dat er in die sport geen dopingprobleem is. Alle voor het voetbal relevante aspecten (uithoudingsvermogen, kracht, snelheid, precisie) kunnen farmacologisch beïnvloed worden, en ieder die beweert dat doping in het voetbal ‘niet werkt’, praat onzin. Maar het bepalen van de aard en omvang van het feitelijke dopinggebruik is een wetenschappelijke uitdaging, niet in de laatste plaats omdat sporters zelden spontaan hun gebruik zullen opbiechten als daar in een vragenlijst of interview naar geïnformeerd wordt. Er zijn verschillende onderzoeksmethoden⁴ ontwikkeld om dit probleem te ondervangen, inclusief ‘technische’ benaderingen, zoals de analyse van rioolwater. Bij sociaalweten-

* Mr. H. (Herman) Ram is voorzitter van de Dopingautoriteit.

1. NB In 1954 bestond er nog helemaal geen dopingverbod in het voetbal!

2. Zie bijvoorbeeld: www.trouw.nl/nieuws/dopingspook-belaagt-ook-voetbal-bcc7b5a0/.

3. Zie bijvoorbeeld: www.ad.nl/andere-sporten/matschiner-ook-voetballers-gebruikten-mijn-doping-a6aea528/.

4. O. de Hon, H. Kuipers & M. van Bottenburg, Prevalence of doping use in elite sports – a review of numbers and methods, *Sports Med.* 2015, 45, issue 1, p. 57-69.

schappelijk onderzoek wordt gebruikgemaakt van methoden die erop gericht zijn om te voorkomen dat er alleen sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven, en dergelijk onderzoek is ook meermaals in de Nederlandse topsport uitgevoerd.⁵ Die aanpak heeft als nadeel dat er grote groepen respondenten nodig zijn om tot betrouwbare uitspraken te komen, en dat maakt het extra moeilijk om onderzoek te doen binnen één bepaalde sport.

Sinds er sprake is van een mondiaal geharmoniseerd en gemonitord antidopingsysteem is het wel mogelijk om *relatieve* uitspraken te doen. FIFA was weliswaar de allerlaatste mondiale federatie van een Olympische zomersport die de Wereld Anti-Doping Code ondertekende (twee jaar nadat dit eigenlijk al had moeten gebeuren) en in de eerste jaren wist FIFA bovendien te bedingen dat de mondiale regels over dopingcontroles en het aanleveren van *whereabouts* die voor alle andere sporters golden, *niet* van toepassing waren op voetballers. In 2009 werd alsnog een einde gemaakt aan die vreemde uitzonderingssituatie, en de uitvoering van dopingcontroles *plus* de afhandeling van dopingovertredingen in het voetbal worden inmiddels op dezelfde wijze gemonitord door het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA) als voor alle andere sporten geldt.

International Testing Authority

Ook de feitelijke uitvoering van dopingcontroles is sinds kort niet meer in handen van FIFA, maar wordt uitbesteed. Ik was in 2018 (het jaar waar ik de meeste gegevens voor dit artikel uit geput heb) nog kritisch over de FIFA-slager die zijn eigen voetbalvlees keurde,⁶ maar dat keuren wordt tegenwoordig ook in het voetbal gedaan door het International Testing Agency (ITA), dat dit inmiddels voor vrijwel alle Olympische sportfederaties doet.

In de navolgende paragrafen wordt *allereerst* een aantal statistische feiten aangedragen met het jaar 2018 als uitgangspunt, wordt *vervolgens* onderzocht wat er inhoudelijk bekend is over de dopingzaken uit datzelfde jaar, en worden *ten slotte* een paar voorlopige conclusies gedeeld. Al het navolgende is gebaseerd op openbaar beschikbare informatie, zodat een en ander desgewenst kan worden gecontroleerd.⁷

5. E. Duiven & O. de Hon, De Nederlandse topsporter en het anti-dopingbeleid 2014-2015 (English Summary), Capelle a/d IJssel: Dopingautoriteit 2015.
6. www.parool.nl/nieuws/baas-dopingautoriteit-bij-wk-keurt-slager-zijn-eigen-vlees-b2aeb3a0/.
7. Onderzoek in niet-openbare bronnen zou zonder twijfel een gedetailleerder beeld kunnen opleveren dan op basis van openbare bronnen mogelijk is. In het bijzonder zou het bestuderen van alle beslissingen in dopingzaken (in het bezit van zowel WADA als FIFA) zeer vruchtbaar kunnen zijn.

3. Feiten en cijfers

WADA publiceert jaarlijks uitgebreide statistieken over (mondiaal) uitgevoerde dopingcontroles en de resultaten daarvan. Om allerlei redenen zijn die statistieken niet honderd procent volledig en betrouwbaar, maar ze komen de laatste jaren toch heel dicht in de buurt. De volgende gegevens komen uit de statistieken over 2018, want dat is het laatste jaar waarover zowel de statistieken over de uitgevoerde dopingcontroles⁸ als de gegevens over de vastgestelde dopingovertredingen⁹ gepubliceerd zijn. Over 2019 zijn vooralsnog alleen de cijfers over de uitgevoerde dopingcontroles beschikbaar,¹⁰ en over 2020 zijn nog helemaal geen mondiale gegevens beschikbaar.

Aantallen dopingcontroles

De top 5 van alle sporten levert de volgende aantallen uitgevoerde dopingcontroles op:

Tabel 1

1.	Voetbal	38.593 ^a
2.	Atletiek	32.309
3.	Wielrennen	25.391
4.	Zwemmen	14.480
5.	Gewichtheffen	13.544

^a Nader onderverdeeld in 37.729 controles in het voetbal, 785 in futsal, en 79 in beachvoetbal.

Van alle sporten werd in 2018 in het voetbal het hoogste aantal dopingcontroles uitgevoerd,¹¹ en dat is al jaren het geval.¹² FIFA nam zelf 2.793 dopingcontroles voor haar rekening en de rest werd uitgevoerd door de continentale voetbalfederaties (met voorop UEFA), en door Nationale Anti-Doping Organisaties – zoals de Nederlandse Dopingautoriteit – die het overgrote deel van de dopingcontroles voor hun rekening namen. Van al deze controles werden er 25.738 (67%) binnen wedstrijdverband uitgevoerd en 12.855 (33%) buiten wedstrijdverband. Op de afgenomen 38.593 urine- en bloedmonsters werden, naast de standaardanalyses, nog eens 19.658 aanvullende analyses uitgevoerd voor allerlei stoffen en methoden die buiten de normale screening vallen, zoals

8. In totaal 343 pagina's met cijfers, zie: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2018_testing_figures_report.pdf.
9. In totaal 69 pagina's, zie: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2018_adrv_report.pdf.
10. In totaal 355 pagina's, zie: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2019_antidoping_testing_figures_en.pdf.
11. Voor de volledigheid: er werd ook nog op beperkte schaal gecontroleerd in het voetbal voor mensen met een beperking en het universiteitsvoetbal, alles bij elkaar 138 controles. Deze controles laat ik hier verder buiten beschouwing.
12. Zo laten de meer recente cijfers over 2019 het volgende beeld zien: 1. Voetbal 40.233, 2. Atletiek 34.576, 3. Wielrennen 24.577, 4. Zwemmen 17.191, 5. Gewichtheffen 12.849.

EPO. In absolute aantallen is het voetbal dus koploper. Op de vraag of het ook genoeg is voor het voetbal (immers de grootste mondiale sport) kom ik in het laatste deel van dit artikel kort terug.

Nederlandse cijfers

Voor wie speciale interesse heeft in de praktijk van de Nederlandse Dopingautoriteit geven de statistieken over de laatste tien jaar (2010-2019)¹³ het volgende inzicht: in die periode voerde de Dopingautoriteit 2.206 dopingcontroles in het voetbal uit, dus gemiddeld 220 per jaar. Hiervan werd 39% buiten wedstrijdverband uitgevoerd. In de nationale ranglijst staat het voetbal met deze aantallen elk jaar in de top 5.

Resultaten

Uit de WADA-statistieken blijkt dat in 125 van de 38.593 afgenomen monsters één of meer verboden stoffen werden aangetroffen.¹⁴ Dat is een percentage van 0,3%. Ter vergelijking met andere sporten opnieuw de eerder vermelde top 5:

Tabel 2

1.	Voetbal	0,3%
2.	Atletiek	0,7%
3.	Wielrennen	1,2%
4.	Zwemmen	0,5%
5.	Gewichtheffen	1,5%

Terwijl van deze vijf sporten het aantal uitgevoerde dopingcontroles in het voetbal het hoogste was, was het percentage monsters waarin iets verbodens werd aangetroffen in het voetbal dus juist het laagst.

Nu kan de stelling betrokken worden dat deze vergelijking mank gaat omdat teamsporten en individuele sporten te veel verschillen. Daarom eenzelfde vergelijking tussen voetbal en andere Olympische teamsporten, wat voor 2018 het volgende beeld oplevert:

Tabel 3

1.	Voetbal	0,3%
2.	Basketbal	0,7%
3.	IJshockey	0,8%
4.	Rugby	0,8%
5.	Handbal	1,0%
6.	Hockey	1,0%

13. Te vinden in de Jaarverslagen van de Dopingautoriteit: www.dopingautoriteit.nl/publicaties/jaarverslagen.

14. In deze 125 monsters werden in totaal 138 verboden stoffen aangetroffen.

Dus ook in vergelijking met andere teamsporten scoorde voetbal laag.

Overtredingen

Het aantal 'monsters waarin iets verbodens werd aangetroffen' is *niet* hetzelfde als het aantal dopingovertredingen. In een deel van de gevallen heeft de speler namelijk een medische dispensatie voor het gebruik van de betreffende verboden stof (of wordt die dispensatie na de dopingcontrole alsnog afgegeven) of kan op een of andere wijze worden vastgesteld dat de speler geen enkele blaam treft. En in dergelijke situaties is er uiteraard geen sprake van een overtreding, zodat het aantal overtredingen (ruim) *lager* is dan het aantal 'positieve plasjes'. Anderzijds kunnen er ook overtredingen vastgesteld zijn die meestal niet in het laboratorium kunnen worden opgespoord, zoals het weigeren van een dopingcontrole, het verstrekken of toedienen van doping, enzovoort. En die 'niet-analytische bevindingen' moeten er dan weer bij worden opgeteld (al gaat het daarbij in de praktijk niet om grote aantallen). De hierboven gegeven percentages geven dus wel een eerste *indicatie* van de vastgestelde overtredingen in een sport, maar zekerheid daaromtrent geven ze niet.

Die zekerheid is wel te vinden in het overzicht van in 2018 vastgestelde dopingovertredingen in het (internationale) voetbal, en dat levert het volgende beeld op:

Tabel 4

Positieve test, maar geen overtreding	42 ^a
Positieve test, die tot sanctie leidde	52 ^b
Positieve test, nog in behandeling	27
Niet-analytische dopingovertreding	4
Totaal	125

^a In vijftien van deze gevallen had of kreeg de speler een medische dispensatie.

^b Er zijn ook nog vier overtredingen vastgesteld waarvoor géén straf is opgelegd. Dit betreft zaken waarin geen sprake was van enige schuld of nalatigheid aan de kant van de speler. Ik laat deze zaken hier verder buiten beschouwing.

Het gaat dus om minimaal 52 en maximaal 79 bestrafte overtredingen die op basis van laboratoriumanalyses werden achterhaald. Met daarbij nog eens de vier geconstateerde en bestrafte 'niet-analytische bevindingen' komt het minimale aantal in 2018 vastgestelde en strafbare overtredingen in het voetbal op 56, en is het maximale aantal 83. En dat na het afnemen van 38.593 urine- en bloedmonsters.

Nederlandse cijfers

De 2.206 in de periode 2010-2019 door de Dopingautoriteit uitgevoerde dopingcontroles

leidden tot het vaststellen van vier (4) doping-overtredingen. Dat is een percentage van 0,2%.

Nationaliteiten

Ook op de vraag naar de nationaliteit van de betrachte spelers geven de statistieken antwoord, althans voor de 56 overtredingen die definitief zijn vastgesteld. Koploper is Brazilië, met tien veroordelingen. Op een gedeelde tweede en derde plaats vinden we Iran en Saoedi-Arabië, met elk vijf veroordelingen. Dan volgen Griekenland, Guatemala en Italië met elk drie veroordelingen. De rest van de landen doet het met twee, één of nul veroordeelde spelers.

21 veroordeelden hadden een Europese nationaliteit, 17 een (Noord- of Zuid-)Amerikaanse, 16 een Aziatische, en drie kwamen uit Oceanië.¹⁵

Aangetroffen stoffen

Om een eerste indruk te geven van het soort dopingzaken dat zich in 2018 in het voetbal heeft voorgedaan, dienen de eerder genoemde 125 ‘positieve’ monsters opnieuw als startpunt. In deze monsters werden in totaal 138 verboden stoffen aangetroffen. Een overzicht van de vijf soorten verboden stoffen die in die monsters het meest werden aangetroffen ziet er zo uit:

Tabel 5

Stimulantia	49 keer
Glucocorticoïden	24 keer
Anabole middelen	22 keer
Diuretica	20 keer
Beta-2 agonisten	14 keer

- De groep *stimulantia* omvat een groot aantal middelen, maar in de (voetbal)praktijk zijn de meest voorkomende daarvan cocaïne en XTC.
- *Glucocorticoïden* zijn ontstekingsremmers. Deze stoffen zijn alleen binnen wedstrijdverband verboden, en bepaalde toedieningswijzen zijn altijd toegestaan. Een groot deel van deze positieve urine-monsters zal uiteindelijk niet als overtreding genoteerd zijn.
- De groep *anabole middelen* (hormonale spierversterkers) is ook heel omvangrijk, en het is zonder nadere informatie niet goed mogelijk om te beoordelen om wat voor soort zaken het in 2018 gegaan is. In deze categorie zullen de meest ernstige overtredingen te vinden zijn.
- *Diuretica* zijn vochtafdrijvende medicijnen (plaspillen) die op de dopinglijst staan omdat ze gebruik van andere dopingmiddelen kunnen maskeren. Ook hiervan zal een deel om medische redenen gebruikt zijn.

15. Dit zijn bij elkaar 57 overtredingen, en niet 56: klaarblijkelijk zit er een telfout in WADA's statistieken.

- *Beta-2 agonisten* zijn astmamedicijnen waarvan de meestgebruikte middelen niet verboden zijn. En ook van deze categorie zal een groot deel niet als overtreding gegolden hebben.

Alle andere soorten dopingmiddelen zijn amper aangetroffen. Cannabis werd viermaal gedetecteerd. EPO en EPO-achtige stoffen geen enkele maal, ondanks het feit dat hier 4915 keer specifiek naar gekeken is.

4. Dopingzaken in 2018

Zoals gezegd werden op basis van in 2018 uitgevoerde dopingcontroles minimaal 56 en maximaal 83 doping-overtredingen definitief vastgesteld. Het is niet mogelijk om een volledig overzicht te geven van die zaken, want er bestaat geen (openbare) database waarin alle tuchtrechtelijke uitspraken in dopingzaken te vinden zijn. Uitspraken van tuchtcolleges worden lang niet altijd gepubliceerd, en slechts een klein deel komt via media-berichten in de openbaarheid. Het is in zijn algemeenheid (sportbreed) dus bijzonder lastig om een goed beeld van de tuchtrechtelijke afhandeling van dopingzaken te krijgen. Sommige sportfederaties publiceren wel (bijna) alle ‘eigen’ tuchtuitspraken op hun website, maar uitspraken op nationaal niveau worden zelden op die manier openbaar gemaakt. En FIFA publiceert ook de ‘eigen’ zaken niet, zodat het extra moeilijk is om de hand te leggen op uitspraken in voetbalzaken.¹⁶

Publiciteit

Van de (minimaal) 56 in 2018 definitief vastgestelde dopingovertredingen was weinig terug te vinden in de media. Het grootste deel van de zaken kwam helemaal niet in de publiciteit, en dat laat zich grotendeels verklaren door het feit dat in het voetbal zeer terughoudend wordt omgegaan met het openbaar maken van beslissingen in dopingzaken.

Als top-internationals in een dopingzaak betrokken raken, zal dat vrijwel altijd toch naar buiten komen, dus kan geconcludeerd worden dat het merendeel van de zaken juist spelers op lager (nationaal of zelfs regionaal) niveau betrof. Een beeld dat bevestigd wordt in onze Nederlandse praktijk, want over de afgelopen twintig jaren is het aantal veroordeelde amateurvoetballers een stuk groter dan het aantal bestrafte profvoetballers.

Berichten in de media geven geen inzicht in wat er in totaliteit aan dopingzaken is, maar ze geven wel een indicatie van wat er aan de top van het (internationale) profvoetbal wordt aangetroffen. En ze geven bovendien enig inzicht in de hoogte van de opgelegde straffen. Nieuwsberichten uit 2018 over wegens doping bestrafte voetballers die via het ANP de Nederlandse media bereikten hadden betrekking op:

16. Overigens worden zaken ook vaak via een schikking afgehandeld, en als er een schikking getroffen wordt, dan zal de getroffen overeenkomst vrijwel nooit openbaar gemaakt worden.

- De Braziliaan Joao Pedro, speler van Cagliari, die positief testte op het vochtafdrijvende middel hydrochloorthiazide. De sanctie was zes maanden uitsluiting.¹⁷
- De Kosovaar Bajram Jashanica, speler van Skënderbeu, bij wie een glucocorticoïde werd aangetroffen. De sanctie bedroeg twee jaar uitsluiting.¹⁸
- De Fransman Samir Nasri, speler van Antalyaspor, die een verboden infuus kreeg, en een uitsluiting van achttien maanden.¹⁹

Slechts drie dopingzaken haalden in 2018 dus breed de Nederlandse media, van de minimaal 56 overtredingen die dat jaar werden vastgesteld. De andere ANP-berichten over voetbal en doping gingen niet over in 2018 vastgestelde dopingovertredingen, maar over ‘oudere zaken’,²⁰ over problemen met het opgeven van *whereabouts* (verblijfsgegevens), over administratieve fouten, en over medicijngebruik dat geen overtreding vormde. Plus nog enige berichten over de antidopingprogramma’s van FIFA en UEFA.

Uitspraken

Berichten uit de media (inclusief de uit 2017 stammende zaken die ik in voetnoot 23 noem) geven een eerste indicatie van het soort dopingzaken dat zich in het voetbal voordoet, en daarmee ook van de rol die medicijnmisbruik en drugsgebruik daarbij spelen, maar brengen ons niet veel verder dan dat.

Tuchtrechtelijke beslissingen in dopingzaken geven bij uitstek wel een feitelijk en betrouwbaar beeld. Maar, zoals al gezegd: tuchtrechtelijke beslissingen in dopingzaken worden in het voetbal vaker niet dan wel openbaar gemaakt.²¹ En dat belemmert het onderzoek naar de afhandeling van dopingzaken natuurlijk aanmerkelijk.²² Over het jaar 2018 zijn zes beslissingen achterhaald, afgezet tegen (minimaal) 56 definitieve veroordelingen.

• Malta

In december 2018 werd de voetbalbond van dit kleine Europese land geconfronteerd met drie dopingzaken in één keer. Het ging om de volgende zaken:

MFA 2018 Malta Football Association vs Shamison Zammit²³

Deze speler van Qormi FC gaf een urinemonster af waarin cannabis werd aangetroffen. De speler voert aan dat hij niet beoogd heeft om zijn sportprestatie te verbeteren, en de tuchtcommissie neemt dit over. De (toen geldende) standaardstraf van twee jaar uitsluiting wordt teruggebracht tot één jaar.

MFA 2018 Malta Football Association vs Gianluca Calabretta²⁴

Deze speler van Swieqi United FC gaf een urinemonster af waarin cocaïne werd aangetroffen. De speler voert aan dat hij niet beoogd heeft om zijn sportprestatie te verbeteren. De sanctie is twee jaar uitsluiting.

MFA 2018 Malta Football Association vs Danny Kabeya²⁵

Deze speler van Qormi FC gaf een urinemonster af waarin cocaïne werd aangetroffen. De speler ontkent cocaïne gebruikt te hebben, maar de tuchtcommissie hecht hier geen geloof aan. De sanctie is vier jaar uitsluiting.

Drie dopingzaken die allemaal betrekking hadden op het gebruik van drugs, en waarbij de hoogte van de sanctie in hoge mate bepaald wordt door de opstelling en eerlijkheid van de betrokken speler.

• Engeland

In Engeland deden zich een paar maanden eerder, namelijk in september 2018, twee zaken voor, overigens heel verschillend van aard:

FA 2018 Football Association vs Michael Phenix²⁶

Deze speler van Southport FC gaf een urinemonster af waarin oxandrolone (een anabool middel) en cocaïne werden aangetroffen. De speler voert aan dat hij de oxandrolone gebruikt om gewicht te winnen, en dat hij de cocaïne gebruikt om zijn stemming te verbeteren (dat overigens na de consumptie van vijftien pinten bier). De sanctie is vier jaar uitsluiting.

FA 2018 Football Association vs Joshua Yorwerth²⁷

In september 2018 werd een poging gedaan om een urinemonster af te nemen bij deze profspeler van Peterborough United FC, maar de speler weigerde de dopingcontrole (door niet open te doen). Hij geeft achteraf toe dat hij weigerde omdat hij cocaïne gebruikt had. De sanctie is vier jaar uitsluiting.

17. www.dopingautoriteit.nl/nieuws/anp/9270.

18. www.dopingautoriteit.nl/nieuws/anp/9351.

19. www.dopingautoriteit.nl/nieuws/anp/9468.

20. Met name betrof het drie nog uit 2017 stammende zaken: 1. Fabio Lucioni, speler van het Italiaanse Benevento, clostebol (een anabool middel), twaalf maanden uitsluiting, 2. Paolo Guerrero, speler van het Peruaanse nationale elftal, cocaïne, veertien maanden uitsluiting, en 3. Darijo Srna, speler van het Kroatische Sjachtar Donetsk, DHEA (ook een anabool middel), zeventien maanden uitsluiting.

21. Nederlandse uitspraken worden overigens wel altijd gepubliceerd, al gebeurt dat wegens privacyoverwegingen gewoonlijk anoniem.

22. Mede om deze reden streeft de Nederlandse Dopingautoriteit ernaar om zo veel mogelijk uitspraken te achterhalen en openbaar te maken via de website www.doping.nl. Daar zijn inmiddels al bijna vijfduizend uitspraken te vinden, maar voetbaluitspraken zijn hierbij sterk ondervertegenwoordigd, omdat ze zo moeilijk te achterhalen zijn.

23. www.doping.nl/media/kb/5943/MFA%202018%20Malta%20Football%20Association%20vs%20Shamison%20Zammit%20%28OS%29.pdf.

24. www.doping.nl/media/kb/5945/MFA%202018%20Malta%20Football%20Association%20vs%20Gianluca%20Calabretta%20%28OS%29.pdf.

25. www.doping.nl/media/kb/5943/MFA%202018%20Malta%20Football%20Association%20vs%20Shamison%20Zammit%20%28OS%29.pdf.

26. www.doping.nl/media/kb/5897/FA%202018%20Football%20Association%20vs%20Michael%20Phenix%20%28S%29.pdf.

27. www.doping.nl/media/kb/5836/FA%202018%20Football%20Association%20vs%20Joshua%20Yorwerth%20%28S%29.pdf.

Deze beide Britse zaken zijn een stuk ernstiger dan wat we in Malta zagen. Eenmaal bewust gebruik van anabolen om gewicht te winnen (om zodoende de sportprestatie te verbeteren) en een weigering (een vrijwel zekere manier om een lange schorsing op te lopen). In beide gevallen in combinatie met cocaïnegebruik. De ernst van de zaken wordt weerspiegeld in de sancties van elk vier jaar (de standaard voor opzettelijk begane dopingovertredingen).

- *Nieuw-Zeeland*

Aan de andere kant van de wereld speelde zich de zesde zaak af, waarvan de afloop in een openbaar gemaakte uitspraak is terug te vinden:

ST 2019_01 DFSNZ vs Paul Clout²⁸

In december 2018 gaf deze speler een urinemonster af waarin probenecide (een maskerend middel) werd aangetroffen. De speler voert aan dat hij het middel niet bewust heeft ingenomen. De sanctie is twee jaar uitsluiting.

Nederlandse zaken

De vier overtredingen die in de periode 2010-2019 in het Nederlandse voetbal werden vastgesteld, betroffen stanozolol (een anabool middel, twee jaar uitsluiting), furosemide (een vochtafdrijvend medicijn, twee jaar), cannabis (negen maanden uitsluiting) en salbutamol (een astmamedicijn, reprimande).

5. Voorlopige conclusies

De hiervoor gepresenteerde gegevens hebben overweldigend betrekking op het jaar 2018. Het betreft informatie uit de over 2018 beschikbare dopingstatistieken, informatie op basis van de zeldzame berichtgeving over concrete dopingzaken in 2018, en informatie op basis van de schaarse tuchtrechtelijke uitspraken over dopingzaken die in dat jaar werden vastgesteld.

Het mondiale dopingcontroleprogramma van het voetbal is het meest omvangrijke van alle sporten. Het programma omvat zowel controles binnen wedstrijdverband als controles buiten wedstrijdverband, en op veel van de afgenomen monsters worden aanvullende analyses uitgevoerd. De stelling dat er in het voetbal weinig gecontroleerd wordt is dus onjuist.

Al die dopingcontroles leveren vervolgens een opvallend laag percentage afwijkende bevindingen op. Aanmerkelijk lager dan veel andere Olympische sporten (zowel teamsporten als individuele sporten) laten zien. De overtredingen doen zich verspreid over de hele wereld voor, en het totaalbeeld is eigenlijk opvallend rustig, en dat elk jaar opnieuw. Deze feiten bieden geen grond

voor de stelling dat voetbal (nog) meer dopingcontroles zou moeten uitvoeren.

Van alle afwijkende bevindingen leidt globaal de helft tot de conclusie dat er sprake is van een overtreding. Voor de andere helft zijn er andere (meestal medische) verklaringen.

Afgaande op de aangetroffen stoffen lijkt het er sterk op dat relatief veel dopingzaken in het voetbal geen betrekking hebben op doelgericht-gebruik-met-de-bedoeling-om-de-sportprestatie-te-verbeteren, maar op drugs- en medicijngebruik. Veel *social drugs* staan op de dopinglijst, en cocaïne-, XTC- en cannabis-zaken komen in allerlei sporten voor, maar in het voetbal spelen ze een relatief grote rol.

Dat medicijnmisbruik een groot probleem is in het voetbal is door onderzoek al vaker vastgesteld, waarbij het vooral om pijnstillers²⁹ en ontstekingsremmers gaat.³⁰ Ook in het Nederlandse voetbal is hiernaar onderzoek gedaan.³¹ Misbruik van medicijnen wordt vaak op één hoop gegooid met dopinggebruik. Maar omdat pijnstillers helemaal niet op de dopinglijst staan, en slechts een deel van de ontstekingsremmende middelen (namelijk de *Glucos*) op die lijst voorkomt, vormt het gebruik van deze middelen geen dopingovertreding, en dus wordt dat gebruik ook niet via dopingcontroles vastgesteld.

Voor de ontoegankelijkheid van veel tuchtrechtelijke uitspraken laat veel ruimte om te speculeren, maar de mediaberichten en tuchtrechtelijke beslissingen die wel beschikbaar zijn wijzen *niet* op ernstig en omvangrijk dopinggebruik in het voetbal. Integendeel, de beschikbare gegevens wijzen er eerder op dat het voetbal weliswaar niet dopingvrij is, maar dat de problematiek *in vergelijking met de dopingproblematiek in andere sporten* toch minder ernstig en omvangrijk is. En dat de opgelegde sancties in lijn zijn met wat in andere sporten gebeurt.

Deze observaties moeten gerelativeerd worden omdat ze alleen betrekking hebben op *vastgestelde* dopingovertredingen, en dat is een belangrijke beperking. Het is immers een feit dat dopingcontroles slechts een deel van de dopingovertredingen aan het licht brengen, en dat is ook onvermijdelijk. Het is niet mogelijk om grote aantallen spelers frequent te controleren, en zelfs een veelgebruikende sporter zal slechts een deel van de tijd positief testen (omdat de meeste dopingmiddelen relatief snel in het lichaam worden afgebroken).

Maar dit alles geldt voor *alle* sporten, en de antidopingprogramma's van *alle* sporten worden op dezelfde wijze gemonitord door WADA. De aantallen controles worden op dezelfde manier geteld, en hetzelfde geldt voor de aangetroffen stoffen en andere statistische data.

28. www.doping.nl/media/kb/6002/ST%202019%20Paul%20Clout-decision%20%28S%29.pdf.

29. P.M. Tscholl e.a., The Use and Abuse of Painkillers in International Soccer: Data From 6 FIFA Tournaments for Female and Youth Players, *British Journal of Sports Medicine* 2009, afl. 37, p. 260-265.

30. P.M. Tscholl e.a., High prevalence of medication use in professional football tournaments including the World Cups between 2002 and 2014: a narrative review with a focus on NSAIDs, *British Journal of Sports Medicine* 2015, afl. 49, p. 580-582.

31. Doris van der Laan & Hans Inklaar, Het gebruik van pijnstillers en ontstekingsremmers in het betaald voetbal, *Sportgericht* 2010, afl. 2, p. 36-38.

WADA monitort ook de tuchtrechtelijke afhandeling van dopingovertredingen in *alle* sporten, en WADA doet dat uitermate strikt. WADA heeft bovendien het recht om beroep in te stellen tegen uitspraken, en WADA maakt ook daadwerkelijk (gericht) gebruik van dat recht.

De mening dat er in het voetbal sprake is van ernstig en omvangrijk dopinggebruik is alleen houdbaar als wordt verondersteld dat de voetbalwereld erin slaagt om dat omvangrijke dopingprogramma volledig buiten beeld van werkelijk iedereen te houden. Maar dan dringt zich de vraag op waarom het voetbal daar beter en langduriger in zou slagen dan andere sporten.

En omdat dopingproblemen toch (onvermijdelijk, bijvoorbeeld via klokkenluiders) voor een deel bij WADA bekend worden, moet aanvullend verondersteld worden dat datzelfde WADA voetbalzaken minder adequaat oppakt dan andere zaken in andere sporten. En dan dient zich de vraag aan waarom WADA dit zou doen.

Afgaande op allerlei onderzoeken komen corruptie, matchfixing en ander grensoverschrijdend gedrag in het voetbal relatief veel voor. Maar op dopinggebied wijst alles erop dat voetballers juist minder vaak en minder ernstig de fout in gaan dan vaak wordt verondersteld.